

Nerešena uganka

Skrivnostna moč človeških sanj

Dijaki, ki v sanjah najdejo rešitve matematičnih nalog, in glasbeniki, ki v spanju ustvarjajo najboljše skladbe

Človeške sanje so v svoji raznolikosti neraziskana skrivnost. Sicer pravimo: »Sanje so penel« vendar to zmerom ne drži. Često se zgodi, da speči v sanjah najde pot do rešitve težkih nalog ali umskega uspeha. Mnogi umetniki ustvarjajo v sanjah in mnogo izumov in odkritij se je rodilo med spanjem.

Profesor teologije Schwarz iz Heidelberga pripoveduje, da je še kot osemnajstleten dijak hodil v svojem rojstnem mestu k predavanjem takratnega profesorja matematike Böhma. Tedaj je često v sanjah rešil najtežje matematične naloge. Nekoč se je iz takšnih sanj prebudil, skočil iz postelje in sedel k mizi. Potem je napisal in dokazal enega izmed posebnih težkih izrekov dioptrike, legel nazaj v posteljo in spet zaspal. Ko je naslednje jutro pregledal svoje nočno delo, je dokaz, ki ga je bil v spanju tako lahko izvedel, le s težavo domel.

Ljudje, ki imajo občutljiv živčni sistem in duševno delajo, na primer pesniki in pisatelji, često v spanju grade svoja dela, v sanjah rešujejo najtežje probleme ali navdušeno kujejo verz.

O skladateljih Tartiniu in Mozartu trdi, da sta imela često v sanjah navdahnjenja, ki sta jih potem uporabila za svoje skladbe. O tem priča Mozart sam v nekem pismu: »Često mi pridejo v spanju po kosilu ali ponoči na misel prave trume najboljših misli. Tiste, ki mi ugaajo, si zapomnim, in če potem pišem, vzamem zamislil iz zaloge, ki sem si jo prej nabral v možganih. Zato tudi lahko tako hitro skladam, zakaj — kakor sem rekel — so ideje v moji glavi že gotove in jih le redko izpremenjene napišem.«

Tudi o Robertu Schumanu vemo, da je za več svojih zborovskih in violinskih skladb dobil navdahnjenje v sanjah. Nekoč se mu je sanjalo, da mu Beethoven dikтира neko snov. Potem je to skladbo iz svojih sanj, ki je ena izmed njegovih najboljših, imenoval »Duhovna snov«.

Pesnik Paul Heyse je nekoč sanjal, da hodi s svojim prijateljem Ludwgom Schneegansom po glavnih cestah mesta Sestri-Levanta (Severna Italija). Stopila sta v cerkev in zagledala v njej mrtvaški oder, na njem pa lepo meščanko kakšnih 40 let. Cerkovnik jima je pripovedoval njeno življenjsko zgodbo, ki je bila tako zanimiva, da je Schneegans vzkliknil: »To je vendar dar krasna novela!« — Približno 40

dni po teh sanjah, tako je pripovedoval Paul Heyse sam, je napisal »Gospo markizo«. V glavnih potezih je delo napisal po pripovedovanju cerkovnika v svojih sanjah, celo imena so mu ostala v spominu in jih je uporabil.

Neki gospod W. je v časopisu objavil članek, kako je v sanjah rešil matematično nalogo.

»V šoli smo obravnavali znani Pitagorov izrek,« pripoveduje pisec. »V zvezi z njim je bila v naši matematični knjigi napisana naloga: če zvezemo oglišča treh kvadratov (kvadrata nad hipotenuzo in obema katetama) dobimo tri nove trikotnike, ki so prvotnemu ploščinsko enaki. Naš profesor je dejal, da bi rad videl, kdo bo drugo jutro to nalogo znal rešiti.«

Reševanje matematičnih nalog mi je bilo že od nekdaj v veliko veselje. Tudi te naloge sem se takoj lotil. Risanje sem sestavljal, vendar nisem mogel priti do rezultata. Tudi po večerji sem nalogo reševal in celo v postelji dali časa bdeti zaradi nje. Naslednje jutro sem zaspal. Spal sem nemirno, ker mi naloga niti v sanjah ni dala miru. Tedaj sem v sanjah na lepem našel razpleta naloge.

»Ko sem se drugo jutro zbudil,« zagledal pred seboj sliko geometričkončrte. W. svoj članek. »sem v duhu spet videl rešitev naloge pred seboj. Hitro sem vstal in se preden sem se oblekel, hitro napisal rešitev naloge. Izmed mojih sošolcev pa naloge nihče ni rešil.«

Školski zdravnik Abererombie pa poroča tole zanimivost: Nekega odličnega odvetnika so prosili za izvedeno mnenje glede neke zelo težke zadeve. Odvetnik je zadevo več dni pre-mišljeval, tedaj je pa neke noči njegova žena opazila, kako je skočil iz postelje, stopil k svoji pisalni mizi, nekaj pisal, potem se pa spet vrnil v posteljo in dalje spal. Naslednje jutro je odvetnik pripovedoval svoji ženi, da je v sanjah rešil problem in da bi veliko dal, če bi mogel strniti niti iz svojih sanj v celoto. Žena ga je tedaj peljala k njegovi pisalni mizi, kjer je našel iskano analizo težavnega problema.

V tem primeru so bile sanje zvezane z nekakšno »mesečnostjo«. V sanjski literaturi je popisanih mnogo podobnih primerov, v katerih so glasbeniki v sanjah sedli za klavir in napisali kakšno skladbo, o kateri potem, ko so se prebudili, niso prav nič vedeli. Nerešene uganke noči! Kdo jih bo rešil?

Vera prvotnih avstralskih prebivalcev

Prvotni Avstralcanci verujejo, da je človek nastal iz velikih črnih kuščarjev. Stvarnik je po njihovem prepričanju odsekal tem črnim kuščarjem rep, tako da so lahko hodili pokonci, potem je pa njihovo živalsko glavo izpremenil v človeški obraz in tako ustvaril človeka.

Naprstnik so nosili na palcu

Naprstnika ljudje še ne uporabljajo dolgo. Prvi naprstnik je dobila oboževanka nekega amsterdamskega zlatarja v dar. Ker pa ni imela navodila za njegovo uporabo, ni vedela z njim kaj početi. Pozneje je pa neki zmožen trgovec spravil v promet veliko naprstnikov iz poceni snovi. Ti naprstniki so se kaj kmalu ljudem priljubili. To da minilo je še precej časa, preden so ljudje spoznali, da se naprstnik praktičneje uporablja na sredincu kakor pa na palcu.

Pomen leva v hieroglifih

Meseca julija stopi sonce v živalsko znamenje leva. V Egiptu prestopi Nil v tem času bregove in poplavlja deželo. Zato je v Egiptu, kakor nam poroča grški zgodovinar Plutarh, znamenje leva v hieroglifih pomenilo vodo. Iz istega vzroka so Egiptanci cevi, iz katerih pri vodnjakih voda brizga, izoblikovali v levje glave; takšne pipe s levjimi glavami so se v Grčiji ohranile do danes.

Kakšne čevlje nosijo v Parizu?

Spomladi so se Parižanke pojavile na pariskih ulicah in cestah v vseh mogočih vrstah čevljev, samo v usnjenih ne. Tako lahko opazijo čevlje iz slame, iz blaga, iz klobučevine in celo iz povojčene blaga. Podplati teh čevljev so po večini iz lesa ali iz neke sestavine, ki jo pariški čevljarji imenujejo »aggloméré«. Vidite pa tudi čevlje s polnimi podplati, ki dajo nogi močnejši videz. Zenske so se tej novi modi že čisto privadile.

Zanimivosti z vseh vetrov

* Zgodovinar Roland Ross (1857. do 1932.) trdi, da je stara Grčija propadla samo zaradi malarije. Če bi takrat že poznali kinin, bi se bili zgodovinski dogodki najbrže drugače zasukali.

* Golobi-pismočose lete v višini 100 do 150 metrov, s hitrostjo okrog 60 km na uro.

* Moč, ki se mu je leta 1786. prve-mu posrečilo priti na Montblanc, je bil deležen tolikšnega navdušenja, da je dogodek proslavil celo neki pesnik — Ippolito Pindemonte — s prigodno pesnijo.

L'Ufficio informazioni nella Città del Vaticano è sopraccarico di lavoro. Da tutto il mondo gli giungono giornalmente circa 2000 lettere con le quali i parenti chiedono notizie dei loro cari, dispersi dal turbine della guerra. Sulla fotografia: i lavoratori volontari che completano di dati gli scritti ricevuti. — Poročevalski urad za ujetnike v Vatikanu ima polne roke dela. Vsak dan prejme okrog 2000 pismen z vsega sveta, v katerih sorodniki poizvedujejo za svoji, ki so se izgubili v bojnem metehu. Na sliki: prostovoljci tega urada, ki opremljajo prispele akte z datumi.

33 dni v letu divjajo orkani, ki dosežejo hitrost do 300 km na uro, ostale dni v letu je pa nebo venomer pokrito z oblaki. Za nameček obiščejo nesrečni otok še potresi.

* Julij Cezar (100.—44. pr. Kr.) je bil plešast, še preden je dopolnil 30. leto svoje starosti.

* Kljub mrzlemu vremenu, ki nekaj več kot tri mesece izpremenja pasnike v led in sneg, rede na Finskem okrog dveh milijonov glav goveje živine, tako da pride na vsakih sto Fincev po 34 glav živine. Zato je pa na Finskem mleko tudi temelj vse prehrane. Vsak Fincev popije na dan vsaj en liter mleka.

Širom po svetu

Dve kili težko ščuko z briljantom je ujel neki ribič iz Tessina na švicarskem. Ko je ščuko odprl, je v njej na veliko presenečenje našel briljant, vreden nič manj kot 200.000 frankov.

Oblačilne nakaznice so dobili tudi Irči. Skupaj z uvedbo teh nakaznic je irski minister za oskrbo ukinitel krušne nakaznice, ker je Irski v zadnjem času prejela več ladijskih tovorov moke.

V zemljo se je vdrl grič Ahios v bližini mesta Cuenca na španskem. Okoliški ljudje so najprej slišali močno podzemeljsko bobnenje, potem se je pa grič Ahios dobesedno sesul in so ogromni zemeljski plazovi z njega zdrveli v dolino. Pri tem so se iz zemlje dvigali več sto metrov visoki stebri prahu, okrog pogreznjenega hriba je pa v okolici kakšnih 1000 metrov za-

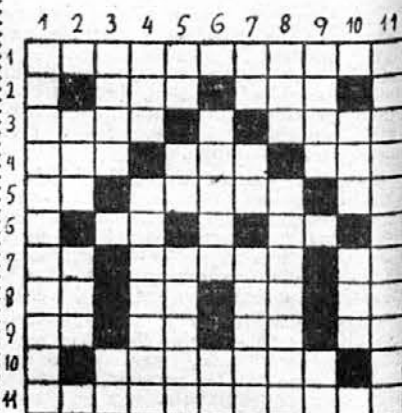
PRIGODE POREDNEGA MIHCA

Dalje prihodnjič

UGANKE

Križanka

Vodoravno: 1. Veliki ruski pisatelj (1821.—1881.); Zločin in kazni). 2. Miren, brez glasu; zver. 3. V soli smo na njej hlače trgali; zdaj cvetoče drevo, ki je dalo Krpanu les za kili. 4. Orožje pred puško; stari oče; glas. 5. Kraj pri Ljubljani; indijski žganje iz riža; prislov kraja. 6. Nada; osebni zaimek. 7. Kvarta; posteklina; votla mera. 8. Kemični znak za kalcij; japonske svečane igre s posebnimi maskami ali naš medmet; dva samoglasnika, ki pomenita po latinsko grem ali tja. k temu (iz znane rečenice: ob sebi umemno); poučevanje. 9. Priradni vzrok; ilovica; znana kratka za dobro pomni!; pritrdilnica. 10. Sneljiv. 11. Prodajalna starih knjigami (tujka).

Navpično: 1. Tujka za sklanjanje, naklon. 2. Gaj; pritok Visele v Galiciji. 3. Ječanje; kratka za primki, ki loči očeta od sina. 4. Čut; gorovje na evropskem polotoku. 5. Medmet nevolje; akademski naslov v kratki; rožni venec. 6. Znan kraj v Libiji; polovica izpuščaja. 7. Arabsko-španski spolk; dale; konča. 8. Suh; obroč, kolut. 9. Svitlanje; osebni zaimek nagovora. 10. Znoj; žel. 11. Znani nemški filozof kategoričnega imperativa (1724.—1804.).

Zloženka

Ime je enotno; a reka vijuga ta v Volgo dremotno, v Angaro se druga.

Zelena planina prostrana je staja, Ojstrice strmina, polet jo opaja.

Oboje se strne, nov pojem odgrne: je davno živelo, nato otrpelo.

Izpolnilnica

D K T M K S A
A R R I A L U
* * * * *
A S E T E P O
* * * * *
K A A K A R A

Presledke izpolni tako da dobiš navpično samo samostalnice; dopolnjeni vrsti povesta primka dveh naših, že umrlih pesnikov.

Rebus

B $\frac{1}{2}$ eO' = 1000 dr. med. univ. ' = 111

Rešitev ugank iz prejšnje številke

Križanka: Vodoravno po vrsti: 1. Skofja Loka. 2. pa, Rute, as. 3. Atlas, vol. 4. njen, aspik. 5. senco. 6. Velika Britanija. 7. is, enak, vi. 8. barva, F. B., n. 9. edikt, raja. 10. zle, salun. 11. eksaktnost. 12. Goe-the, nt.

Zlogovna križanka: vodoravno: 1. ra-ze, pretepa — posnetek. 2. boleli, megaloma-ne. 3. Tenerifa, nizanje. 4. Velika Britanija. 5. šape, kadeta, zanja. 6. racionalističen. 7. prevaja, gravljanje. 8. metonimija, javno. 9. kačica — lakota, Njemen. — navpič-no: 1. rabote-večala, Meka. 2. zelene lipe, pretoči. 3. lirika, Ravanica. 4. fabrikacija mila. 5. teme, tadeo, jako. 6. Paganini — Tanagra. 7. položaja, Livija. 8. snemanje, zastiravanje. 9. tekme, označenje — omen.

Čaroben kvadrat: 1. Korab, 2. opera, 3. Repin, 4. arija, 5. Banat.

Nekaj zanimivosti

Indijanci Severne Amerike štejejo čas še zmerom na lune in ne na leta. Tako šteje zanje 10letni otrok 123 lun.

Niti pajčevine so tako neznansko drobne, da jih gre 100 na debelino človeškega lasu, in tako tanke, da bi pajčevinasta nitka, položena okoli ravnika — torej dolga 40.000 km — tehtala 228 g, torej manj ko četrt kile.

Skok žabe je veliko daljši, kakor mislimo. Najdaljši skok, ki so ga zapazili, je bil 8 metrov in 1 centimeter dolg.

Človeška koža zazna mraz šestkrat hitreje od vročine.

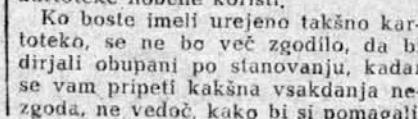
Nevarnost poletnih dni

Ne dopustite, da se naše oči odva-
đijo želje po 'epotil! (n)

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotliku za praktične gospodinjce«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«. Kotliček za praktične gospodinjce. Ljubljana. Poštni predal 315.

modrimi zvezdami,

hanega krompirja ali pa kosček slane
koria.

1. katerim izmed svojih ljubljencev, uteg
1. ne biti ta turnir prav zanimiva pri
reditev,

dodajte nekoliko nastrganega in kuhanega krompirja ali pa košček sladkorja.

ne biti ta turnir prav zanimiva prireditelj.

